

ГЕОРГИ РАЙЧЕВ
ПРЪСТ

chitanka.info

Градът е разпрострян по южните склонове на планината. На север от него се издигат голи сини баири. Долу, отляво, през ясни дни на хоризонта израстват като видения Странджа и Сакар планина. Отдясно като орлово крило извиват Родопите, а право на юг се открива равното Тракийско поле и тъне в маранята чак до сините води на Бяло море.

Напролет е зелено — зеленее се пъстрият губер на нивите. През лятото там се люлее жълтото море на зряла пшеница. После бързо пада суха есен.

Някога, в стари времена, надлъж и нашир по това поле са шумели клоновете на неизбродни дъбови гори. Вели са ги солените прохладни ветрове на две морета — източното и южното. От ранна пролет до късна есен е димяла над земята благодатна влага. Но прииждат отнякъде хора. Все по-многобройни, все по-жадни за имот и земя, за нива и пасбища. Загърмяват топорите, пламват огньовете в горите — поникват села.

Тогава — тогава горите оредяват, отлитат пойните птици, загубва се едрият и дребен дивеч, а над полето лягат задух и суша — понякога от ранна пролет до късно лято.

* * *

Така беше и онази година. От Петровден до Голяма Богородица над полето не падна ни капка дъжд. Изгоряха ожънатите кърища, попука се земята; из полето зинаха черни ями. Стадата и омършавелият едър добитък се лутаха от утрин до вечер по широкото поле, гризяха сухите корени и пръстта — горени от нетърпимото слънце, гладни и каталясали от жажда.

Загълхнаха селата. Не отекваше там весел смях, нито радостна моминска песен. И хора, и животни се душеха от суха жега и прах.

Прах — прах от смяна пръст: низ полето, по пътища и дворове. Всяка стъпка от хора или добитък, всяко подухване на вятъра го вдигаше на гъсти бели облаци, които тежаха неподвижно над земята и покриваха поле и села като сива пелена.

Той се носеше по пътищата от село до село, замрежваше небето и слънцето с меднокървава завеса. Хората се движеха из тази

нажежена пещ, замаяни, с тежки лениви крачки, с възпалени очи и горени от суха кашлица дробове.

Засъхналите уста изплювваха кални хрочки. Кални бяха и мислите им.

* * *

Една сутрин Ройди застыга колата, изведе волове и впрегна.

— Къде ще ходиш в тази жега и този прах?! — сърдито попита невестата му.

— Пръст ще докарам — късо отвърна Ройди, — ще попълня двора около саята и плевника. Утре ще ливнат дъждове — не можем изгази.

Той отмина и се върна с пълна кола пръст. До обед докара още две коли.

Отляво до Ройдеви почваше дворът на братовчеда му Диньо. Делеше ги общ плет. Двете семейства не живееха добре. Враждата почна, откакто се посели там Диньо.

Враждуваха не само хората. Псетата им по цели дни се лаеха през общия плет, петлите се биеха отвън дворовете, на буницето; лятос Диньовото прасе рани Ройдевото с дълбока рана, от плешката до гърба.

На обед се прибра дома си Диньо. Жена му го посрещна запъхтяна още на портата.

— Къде ходиш? Къде се губиш?

— Тук бях — по селото.

— Ходи! Ходи! Спи! А пък хората вършат работа зад гърба ти!...

— Каква работа? Какво те е прихванало пак?!

— Прихванало ме! Ще разбереш, когато отвориш очи. Ела да видиш!

Тя хвана разкопчания край на пъстрата му антерия и почти насила го отведе до плета.

— Гледай там! Виждаш ли?

— Виждам — пръст; докарал си човекът пръст.

Наистина, отвъд, пред плевника, се белееха три пресни купчини пръст.

— Пръст я — от нашата пръст, дето си я белязахме пролетес в полето...

— Отгде знаеш?

— Стрико Лазар ми обади. Връщал се от къра тази утрин и видял Ройдя, като товари от нашата пръст.

Диньо поклати глава:

— Брей, лош човек е Ройди — направя го. Ще ида да видя.

Той се обърна и излезе от двора. Прекоси селото и потъна в задименото от прах поле.

* * *

Напролет веднъж Ройди се връщаше от нивата с рало. Той мина през полето, отби се при бялата пръст, спря се и огледа наоколо. Пред него се зеленееше ниско кръгло място. Ройди спусна ралото и загради с дълбока бразда това място. Браздата сочеше, че включеното в нея място е запазено от някого.

Измина пролетта, измина и лятото. Изсъхна тревата, напука се и сухата земя в полето. Добитъкът утъпка и подравни онази бразда. На мястото ѝ остана само жълта вдлъбнатина.

През есента оттам минаха Диньо и жена му. И те се връщаха с кола и рало от нивата. Слънцето грееше високо на запад: рано беше още да се прибират дома.

Диньо скочи от колата и спря воловете.

— Гано, слизай! — подвикна той на жена си. — Ще разорем ей тука за пръст. Силно е още слънцето — ако паднат дъждове, има време да насечем кирпичи, ще изсъхнат до студовете.

Жената слезе и огледа мястото. Диньо стягаше оралото.

— Диньо, вижда ми се като че ли някой е сложил тук белези — виж!

— Какви белези — не виждаш ли, че си е играл някой тук напролет. Ще го разорем. Пък комуто трябва пръст — не се е свършила пръстта на полето!

И той подкара оралото. Сухата земя се къртеше трудно на големи отломъци. Жената свали търнокоп и се залови да разтрошава и равни пръстта. След час целият кръг беше разоран и приготвен за работа.

И ето че сега Ройди беше дошъл и товарил от тяхната пръст. Ясно личаха вдлъбнатините, отдето бе нагрибал.

Диньо се върна в село и отмина направо към кметството. Обади там всичко. Е-ще така и така: разорали с жената, приготвили за кирпичи; Ройди сега вдига от неговата пръст. Нека го повикат: да спре, да не почва свада...

Ройди изслуша кмета с наведена глава. Той мълчеше със свъсени вежди, само от време на време в ъглите на устните му потрепваше зла усмивка. Подире вдигна очи, погледна кмета и отсече:

— Добре, кмете, харно думаш, чувам; само че пръстта е моя — още пролетес съм белязал мястото: свидетели имам!

Напразни бяха думите на добрия човек. И на отиване Ройди отвърна съвсем късо и неопределено.

— Ще видим! — рече той, като поклати заканително глава, погледна накриво към Диня и пое път към дома си.

Диньо се помая в общината, при хората, поговори с тогова, с оногова и също тръгна нататък.

На портата го посрещнаха пак Гана и децата.

— Тичай! Ройди впрегна колата и пак отмина за пръст.

Диньо спря посред двора и пое тежко дъх. Добър, какъвто си беше, тежък, тромав и неподвижен, той хвърли наоколо измъчен, разсеян поглед и пак загледа жена си.

В следния миг устните му затрепераха и посиняха, лицето му почервения, а очите му се наляха с кръв, като у разярено животно.

— Така, а? Пак ли отиде? Ще го науча аз него чия пръст краде!

Той се втурна в къщата, изскочи, премина бързо двора и се понесе навън.

* * *

Денят беше превалил. Слънцето клонеше на залез. От полето към селото се завръщаше добитък, вдигнал облаци прах. Прахът се отделяше от пътя и пълзеше през полето на широки сиви вълни.

Диньо тичаше без път, направо през равното почерняло поле — бос, гологлав, с открити загорели гърди. Облаците прах го посрещнаха,

потопиха го; те горяха дробовете му и очите, задушаваша го, а той не сещаше нищо — само крачките му ставаха все по-широки и по-тежки.

От време на време той се поспираше: и оправяше с мъка нещо забучено в червения му разпуснат пояс.

Когато пристигна, Ройди хвърляше в колата последните лопати пръст. Той видя Диня, но се престори, че не го забелязва — все едно, че не беше там.

Диньо мина пред воловете, заобиколи от другата страна на колата, улови тежката каната и я вдигна. По цялото; продължение се сипна пръст, задими пушек.

— Ти какво правиш там бе?! — викна Ройди!

— Аз знам какво правя, а ти какво търсиш тук?

— Ей сега ще ти кажа!

Диньо не слушаше; той се приведе и отново задърпа яростно канатата. Ненадейно върху гърба му се стовари тежък удар. Той се олюля, подпря се на колата, отскочи и улови замахнатата повторно лопата. Един миг, и лопатата излетя от Ройдевите ръце.

Тогава двамата мъже се сграбчиха за раменете, сборичкаха се и паднаха на твърдата земя. Те се валяха в кръг, ту единият, ту другият отдолу.

Биеха се с юмруци, деряха с нокти лицата си, хапеха се и изригваха псувни и закани.

Накрай Диньо остана отдолу по гръб. Тежкото Ройдево коляно ломеше гърдите му. Но той освободи дясната си ръка, пхна я в пояса си и замахна. Лъсна дълъг нож. Ройди изрева и отскочи. Но Диньо пропълзя, настигна го и отново заби ножа. Докато Ройди можа да се вдигне на крака, ножът трети път потъна в гърба му.

Тогава обезумелият мъж се втурна през полето, тичаше към село и простора огласяше страшен, животински рев, а по стъпките му растеше широка черна бразда кръв.

* * *

В това време от другата страна на полето към селото се прибираше селският свещеник. Той беше без расо и гологлав — връщаше се от кърска работа.

Свещеникът чу виковете и погледна на запад. През праха и полегатите слънчеви лъчи той едва съзря как някакъв човек тичаше през полето с разперени ръце, олюляваше се, поспираше и тичаше отново, а гърдите му късаха виковете за помощ.

Старецът се спусна към него, посрещна го, позна го.

— Ройде, Ройде, какво ти е?

Човекът простря ръце към него, улови се о широката му дреха, но коленете му се подгънаха.

— Диньо ме уби! — едва смогна той да изрече и грохна на земята.

Свещеникът коленичи над него, грабна главата му и откри лицето: очите гледаха изцъклени, а върху посивялото лице нямаше нито капка кръв. Той го положи на земята, притвори миглите над угасналите му очи и се прекръсти.

— Боже, боже господи — изрече старецът насълзен. — Бива ли така бре, хора — за една кола пръст, за десет лопати две къщи да почерните?!

В този миг слънцето слизаше зад планината. И в огрения прах над полето коленичилият над трупа старец приличаше като завършък на някой зловещ филм.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.